

ДОПОЛНИТЕЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ ВЗРОСЛЫХ: ФОРМАЛЬНОЕ, НЕФОРМАЛЬНОЕ, ИНФОРМАЛЬНОЕ

Сборник научных статей

Международной научно-практической
конференции

г. Минск, 25–26 ноября 2021 г.

УДК 37.018.46
ББК 74.4
Д68

Р е д к о л л е г и я:

Шеститко И. В., Кислякова Ю. Н. (науч. ред.), Шилова Е. С.

Р е ц е н з е н т ы:

Торхова А. В., доктор педагогических наук, профессор,
проректор по научной работе Белорусского государственного
педагогического университета имени Максима Танка;

Зеленко О. В., доктор педагогических наук, доцент, заместитель директора
по научно-исследовательской работе Научно-методического учреждения
«Национальный институт образования» Министерства образования
Республики Беларусь

Д68 **Дополнительное** образование взрослых: формальное, неформальное, информальное : сборник научных статей Международной научно-практической конференции, г. Минск, 25–26 ноября 2021 года / Белорус. гос. пед. ун-т имени Максима Танка ; редкол. И. В. Шеститко [и др.] ; науч. ред. Ю. Н. Кислякова. – Минск : БГПУ, 2021. – 368 с.
ISBN 978-985-29-0071-3.

В сборник включены научные статьи участников Международной научно-практической конференции «Дополнительное образование взрослых: формальное, неформальное, информальное». Содержание статей раскрывает состояние дополнительного образования взрослых в историческом ракурсе, современных реалиях и в контексте перспектив развития. Тематика публикаций отражает инновации и основные тенденции развития формального, неформального, информального образования взрослых; факторы профессионального самоопределения и личностного развития специалистов; вопросы современного онлайн-обучения и дидактической компетентности педагогов учреждений образования; организации обучения в условиях инклюзивного пространства; психологического сопровождения образовательного процесса; обучения слушателей русскому языку как иностранному.

Сборник представляет интерес для широкого круга ученых, специалистов системы дополнительного образования взрослых, профессорско-преподавательского состава учреждений высшего образования, педагогических работников, магистрантов, аспирантов, слушателей, студентов.

УДК 37.018.46
ББК 74.4

ISBN 978-985-29-0071-3

© Оформление. Белорусский государственный педагогический университет имени Максима Танка, 2021

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Алтынцева Е. Н., Рыбакова Н. В.</i> Контрольно-измерительные средства в системе дистанционного обучения взрослых.....	7
<i>Балбатун Н. М.</i> Урок для дарослых як ефектыўная форма азнаямлення педагогаў з асаблівасцямі выкарыстання стратэгіі актыўнай ацэнкі.....	13
<i>Белевич В. С.</i> Групповые технологии как инструмент вдохновляющего обучения.....	18
<i>Бессмертная Л. В.</i> Организация и управление системой переподготовки педагогических кадров в Республике Беларусь с 1917 по 1991 г.	22
<i>Боголейша Е. В.</i> Мастер-класс как эффективная форма проведения заседания методического объединения классных руководителей	26
<i>Былино А. Э.</i> Современные формы работы с родителями, воспитывающими детей с особенностями психофизического развития	33
<i>Былино М. В.</i> Социальное развитие обучающихся с интеллектуальной недостаточностью 18+.....	37
<i>Ван Цзиньсун</i> Развитие профессиональной компетентности педагогов по обучению детей элементарному музицированию	41
<i>Горонина Т. П.</i> Формы и методы организации стажировки как средства формирования инклюзивной культуры педагогических работников.....	47
<i>Гришкевич Т. В.</i> Виртуальная образовательная среда как часть доуниверситетской системы образования.....	52
<i>Грузд Л. И., Шилова Е. С.</i> Реализация варианта «обучение в команде» технологии обучения в сотрудничестве на практических занятиях со слушателями переподготовки по специальности «Начальное образование».....	56
<i>Демченко А. А., Черник Е. Н.</i> Особенности реализации региональной системы наставничества в плоскости горизонтального взаимодействия	63
<i>Дикова-Фаворская Е. М.</i> Система переподготовки и повышения квалификации педагогических работников: ответ на вызов пандемии COVID-19.....	69

<i>Довгаль С. Н., Ракова О. П., Сивец К. М.</i> Использование мнемонических приемов при изучении русского языка.....	76
<i>Занько О. Л.</i> Обучение в течение всей жизни.....	80
<i>Захарова Ю. В.</i> Дополнительное образование взрослых как действенный фактор в качественном изменении их жизненной и профессиональной позиции	86
<i>Захарова Ю. В., Клезович О. В.</i> Теоретические аспекты разработки научно-методического обеспечения дистанционного и онлайн-обучения в системе дополнительного образования	91
<i>Зенкина О. И., Ладутько Л. В.</i> Некоторые аспекты бесстрессового обучения в системе дополнительного образования	96
<i>Кахноўская А. В.</i> Этнакультурныя адукацыйныя тэхналогіі ў дадатковай адукацыі педагагічных работнікаў	100
<i>Кесарева О. В., Яковенко С. В.</i> Организация и методическое обеспечение онлайн-обучения (на примере дисциплины «Русский язык как иностранный»).....	106
<i>Кислякова Ю. Н.</i> Содержательно-организационные аспекты формирования у слушателей готовности к профессиональной деятельности в условиях инклюзии	110
<i>Кислякова Ю. Н., Барчук Д. А.</i> Организация взаимодействия участников образовательного процесса посредством платформы ClassDojo.....	115
<i>Кислякова Ю. Н., Ложникова С. П.</i> Возможности применения облачных технологий при организации дистанционного обучения в учреждении образования	119
<i>Клезович О. В.</i> Формирование компетенций smart-целеполагания у слушателей-менеджеров в сфере образования в процессе индивидуальной стажировки.....	125
<i>Коляго Ю. Г., Коляго В. А.</i> Адаптация к старости: качество жизни, образование, активное долголетие, культура.....	129
<i>Кондратьева И. П.</i> Развитие информационной компетентности педагогов в процессе дистанционного повышения квалификации	133

<i>Коротченко М. В.</i> Потенциал неформального образования в повышении профессиональной компетентности учителей-дефектологов	138
<i>Коротынская О. Л.</i> Формирование нравственных качеств воспитанников учреждения дошкольного образования в условиях современной медиакультуры	143
<i>Краско И. В.</i> Составляющие качества образования в системе дополнительного образования взрослых	147
<i>Кукина И. В.</i> Опыт использования системы дистанционного обучения Moodle в процессе преподавания дисциплины «Логопедия»	152
<i>Лю Байлин</i> Формирование вокально-педагогической культуры у учителей музыки в учреждениях высшего образования Китая: учебно-методический аспект	155
<i>Маковчик А. В.</i> Историография подготовки педагогических кадров на уровне послевузовского образования в Республике Беларусь (1991–2020 гг.)	161
<i>Мандрикевич М. А.</i> Педагогическая лаборатория как средство повышения коммуникативной компетентности педагогов в условиях неформального образования	166
<i>Мирончик Е. И.</i> Роль фреймов и скриптов в организации образовательного процесса на занятиях РКИ	171
<i>Мовкебаева З. А.</i> Тенденции развития системы дополнительного образования в Республике Казахстан	175
<i>Ноздрин-Плотницкий В. И.</i> Формирование и роль инновационных процессов в системе высшего образования	179
<i>Питель В. В., Шилова Е. С.</i> Технология реализации метода Case study на занятиях с обучающимися по дисциплине «Экономика предприятия в машиностроении»	184
<i>Плехова И. Ю.</i> Онлайн-изучение английского языка как средство повышения профессиональной компетенции учителей английского языка	189
<i>Помалейко О. Л.</i> Технология образовательной экскурсии «Минск сквозь призму женской истории»	193
<i>Протасеня Н. С.</i> Предметный культурный код в процессе обучения РКИ	197

<i>Прохорова Л. В.</i> Особенности довузовской подготовки иностранных студентов	203
<i>Радыгина В. В.</i> Оценка выпускниками условий профессиональной деятельности и уровня сформированности у них компетенций, востребованных на рынке труда	207
<i>Романюк М. Н.</i> Эффективные приемы формирования правильного звукопроизношения у детей старшего дошкольного возраста	214
<i>Самосюк Т. В.</i> Историография подготовки педагогических кадров на уровне среднего специального образования в Республике Беларусь (1991–2020 гг.)	219
<i>Самосюк Т. В.</i> Основные тенденции развития дополнительного образования взрослых в начале XXI века	223
<i>Сергейко С. А.</i> Парадигма профессиональной самореализации педагога как основа построения дополнительного образования взрослых	227
<i>Смотрицкий А. Л., Луцевич О. И.</i> Система оценки уровня профессиональной компетентности кадров отрасли «Физическая культура и спорт»	234
<i>Сосновская А. В.</i> Актуальные вопросы совершенствования профессиональной компетентности учителей-дефектологов	239
<i>Сукало В. В.</i> Профессиональное развитие преподавателей гитары в системе музыкального образования Беларуси	242
<i>Сурикова О. В.</i> Рефлексивно насыщенная образовательная среда в системе дополнительного образования взрослых	248
<i>Трофимович Е. В.</i> Формирование социальных навыков у учащихся с особенностями психофизического развития при реализации принципа инклюзии	253
<i>Трубчик П. А.</i> Историография подготовки педагогических кадров на уровне высшего образования в Республике Беларусь (1991–2020 гг.)	258
<i>Турченко И. А.</i> Дистанционное обучение в дополнительном образовании взрослых (на примере Института повышения квалификации и переподготовки БГПУ)	261
<i>Уразова М. Б.</i> Международное сотрудничество Республики Узбекистан в сфере высшего образования	265

Урбан Е. Э., Шилова Е. С. Формирование профессиональных умений и навыков курсантов посредством использования на практических занятиях тактического тренинга	271
Феклистова С. Н. Педагогическая диагностика общеучебных умений учащихся с особенностями психофизического развития как инструмент дифференциации образования в условиях реализации принципа инклюзии	277
Хруль О. С. Социализирующие функции взаимодействия учащихся в условиях инклюзивного образования	282
Цытрон Е. В., Яковенко С. В. Смешанный формат обучения при изучении русского языка иностранными слушателями на этапе довузовского образования	286
Чиникайло С. И. К вопросу об оценочной деятельности учителя в условиях дополнительного образования взрослых	291
Чэнь Ци Сравнительный анализ подходов к определению понятия «профессиональная компетентность педагога» (на примере Китая)	296
Шакун Т. А. Развитие дидактических способностей слушателей переподготовки посредством заданий генеративного характера	302
Шалик Э. В. О проведении практических занятий по математическому анализу со слушателями специальности «Математика»	308
Шеститко И. В., Сивец К. М. Историография повышения квалификации педагогических кадров БССР в 1944–1991 гг.	311
Шеститко И. В., Шилова Е. С. Технология реализации интерактивного метода «дерево познания» на практических занятиях со слушателями переподготовки по специальности «Начальное образование»	318
Шилова Е. С., Быстрякова Н. В. «Мировое кафе» как эффективная технология проведения практических занятий со слушателями переподготовки по специальности «Начальное образование»	324
Шилова Е. С., Голошевская Ю. А. Реализация варианта «Пила-2» технологии обучения в сотрудничестве на практических занятиях со слушателями переподготовки по специальности «Интегрированное обучение и воспитание в дошкольных учреждениях»	329

<i>Шкор Л. А.</i> Полихудожественный подход в организации неформального дополнительного образования взрослых (в области искусства).....	334
<i>Шылава А. С., Мурашка Н. У.</i> Рэалізацыя інтэрактыўнага метаду «Чароўныя станцыі» пры рабоце з казкамі: урокі літаратурнага чытання ў II класе.....	341
<i>Щедрина Т. В.</i> Реализация учебной программы стажировки специалистов дошкольного образования в формате онлайн.....	345
<i>Янковская А. В.</i> Управление развитием информационной компетентности педагогов дополнительного образования на основе использования возможностей сервиса Google Apps.....	350

РЭАЛІЗАЦЫЯ ІНТЭРАКТЫЎНАГА МЕТАДУ
«ЧАРОЎНЫЯ СТАНЦЫІ» ПРЫ РАБОЦЕ
З КАЗКАМІ: УРОКІ ЛІТАРАТУРНАГА
ЧЫТАННЯ ў ІІ КЛАСЕ

А. С. Шылава,

кандыдат педагагічных навук, дацэнт,
Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт
імя Максіма Танка, Рэспубліка Беларусь,
e-mail: nigr@tut.by;

Н. У. Мурашка,

ДУА «СШ № 196 г. Мінска», Рэспубліка Беларусь,
e-mail: m6556598@yandex.ru

Праблема фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі на I ступені агульнай сярэдняй адукацыі выклікае неабходнасць пошуку і ўкаранення новых падыходаў, якія спрыяюць эфектыўнаму засваенню ведаў і забяспечваюць дасягненне загадзя спраектаваных вынікаў.

Ключавыя словы: маўленча-камунікатыўная кампетэнцыя, інтэрактыўны метады «Чароўныя станцыі», казка.

The problem of the formation of communicative and speech competence at the first stage of general secondary education necessitates the search and implementation of new approaches that contribute to the effective assimilation of knowledge and ensure the achievement of pre-designed results.

Keywords: communicative and speech competence, interactive method «magic stations», fairy tale.

Для рэалізацыі кампетэнтнаснага падыходу ў навучальных праграмах I ступені агульнай сярэдняй адукацыі па вучэбным прадмеце «Літаратурнае чытанне» для агульнаадукацыйных школ з рускай мовай выхавання і навучання вызначаны набор адпаведных кампетэнцый, дзе маўленча-камунікатыўная кампетэнцыя азначана як ключавая. Адным са сродкаў яе фарміравання з'яўляюцца творы вуснай народнай творчасці: казкі, легенды, паданні, прыказкі, прымаўкі, скарагаворкі і г. д.

Разглядаючы казку як сродак фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі, трэба адзначыць, што ў ёй можна знайсці поўны пералік чалавечых праблем і вобразныя споса-

бы іх вырашэння. А выкарыстоўваючы работу над казкай разам з інтэрактыўнымі метадамі навучання на ўроках літаратурнага чытання можна дасягнуць высокіх вынікаў у фарміраванні маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі ў навучэнцаў.

Выдатным сродкам для работы над казкамі з’яўляецца інтэрактыўны метада, які мы назвалі «Чароўныя станцыі» [3]. У літаратуры яго часцей называюць «Крэатыўныя станцыі» [2, с. 28–31].

Мэта правядзення гэтага метаду заключаецца ў абагульненні і сістэматызацыі ведаў па раздзелу праграмы або пэўнай тэме, развіццё творчых здольнасцяў навучэнцаў, фарміраванне ўменняў працаваць у групе.

Разгледзім магчымасці рэалізацыі інтэрактыўнага метаду «Чароўныя станцыі» на ўроках літаратурнага чытання ў II класе пры абагульненні і сістэматызацыі ведаў па раздзеле праграмы «Сустрэча з казкай» [1].

Для правядзення дадзенага метаду настаўніку неабходна падрыхтаваць спецыяльнае абсталяванне і класнае памяшканне.

Абсталяванне: карткі з назвай чароўных станцый («Рэкламная», «Фальклорная», «Мастацкая», «Тэатральная»), папера фармату А3, фламастары, размалёўкі з выявамі галоўных герояў казак, каляровая папера, нажніцы, клей, ручкі. Колькасць станцый і іх назва па меркаванні настаўніка могуць мяняцца. У залежнасці ад гэтага можа змяняцца і абсталяванне.

Падрыхтоўка класнага памяшкання: чатыры сталы (можна злучыць некалькі парт) расстаўляюцца ў розных частках вучэбнай аўдыторыі, каб групы навучэнцаў не перашкаджалі адзін аднаму падчас работы. Кожнаму сталу прысвойваецца нумар і назва станцыі. На кожны стол раскладваюцца матэрыялы, якія адпавядаюць дзейнасці навучэнцаў на станцыі.

Пры выкарыстанні метаду «Чароўныя станцыі» на ўроках настаўнік павінен стварыць умовы для забеспячэння спрыяльнай атмасферы зносін паміж удзельнікамі групы.

Этапы рэалізацыі метаду.

Першы этап. Настаўнік складае спіс з чатырох казак, назвы якіх фіксуюцца на дошцы або на слайдзе фоне пэўнага колеру, напрыклад:

- 1) «Лісіца і Гусак» (жоўты колер);
- 2) «Хітры вол» (сіні колер);
- 3) «Каза-манюка» (чырвоны колер);
- 4) «Муха-пяюха» (зялены колер).

Другі этап. Настаўнік размяркоўвае навучэнцаў на чатыры групы з дапамогай выбару карткі рознага колеру: жоўтай, сіняй, чырвонай або зялёнай, якую яны бяруць са стала настаўніка. У кожнай створанай групе навучэнцы выбіраюць капітана каманды.

Трэці этап. Капітаны каманд выходзяць да дошкі і са стала настаўнікі бяруць адзін з пранумараваных канвертаў (№№ 1, 2, 3, 4), у якім прапісана назва казкі і чатыры заданні, якія ўдзельнікі груп павінны будучы выканаць на кожнай станцыі.

Заданні для груп, якія неабходна выканаць на чатырох станцыях (усе заданні падобраны з улікам узроставых асаблівасцей навучэнцаў і іх наяўных магчымасцяў):

- «Рэкламная» – назваць галоўных герояў казкі. Кожнаму ўдзельніку неабходна назваць па адным азначэнні (які ён ці яна?) для кожнага героя. Прыдумаць адно пытанне па сваёй казцы для іншых каманд.

- «Фальклорная» – падабраць да казкі адну з вывучаных раней прыказак і растлумачыць свой выбар.

- «Мастацкая» – зрабіць калаж по тэме сваёй казкі. Для гэтага трэба абраць з прапанаваных размалёвак герояў ці прадметы, якія сустракаюцца у казцы, размалюваць іх, выказаць па контуры нажніцамі і наклеіць на ліст паперы. Па жаданні групы можна падпісаць кожнага героя ці прадмет маркерамі і ўпрыгожыць калаж якімі-небудзь прадметамі, выразанамі з каляровай паперы.

- «Тэатральная» – абраць самую цікавую частку казкі і зрабіць яе міні-інсцэніроўку.

Чацвёрты этап. Праходжанне кожнай групай усіх чатырох станцый. Першую станцыю мэтазгодна выбраць з дапамогай жэраб'ёўкі. Час працы на кожнай станцыі – да 7 хвілін. Праз 7 хвілін пасля сігналу таймера група пераходзіць за наступны стол і выконвае заданне, якое падрыхтавана на іншай станцыі. Схема перамяшчэння груп па «чароўным станцыях» адбываецца наступным чынам:

- група «Жоўтая»: 1 станцыя – «Рэкламная» → 2 – «Фальклорная» → 3 – «Мастацкая» → 4 – «Тэатральная»;
- група «Сіняя»: 1 станцыя – «Фальклорная» → 2 – «Мастацкая» → 3 – «Тэатральная»; → 4 – «Рэкламная»;
- група «Чырвоная»: 1 станцыя – «мастацкая» → 2 – «тэатральная» → 3 – «рэкламная» → 4 – «фальклорная»;
- група «Зялёная»: 1 станцыя – «Тэатральная» → 2 – «Рэкламная» → 3 – «Фальклорная» → 4 – «Мастацкая».

Пяты этап. Прэзентацыя кожнай групай вынікаў сваёй дзейнасці, прадметаў сваёй творчасці (3–5 хвілін для кожнай групы).

Кожная каманда атрымлівае заданні:

- прадставіць вынікі сваёй працы на кожнай станцыі;
- задаць падрыхтаваныя пытанні па сваёй казцы ўдзельнікам іншых каманд.

Мэтазгодна, каб падчас прэзентацыі вынікаў выканання чатырох заданняў на кожнай станцыі ўдзельнічалі ўсе члены групы. Для гэтага, рыхтуючыся да прэзентацыі вынікаў сваёй дзейнасці, яны загадзя абмяркоўваюць, якое заданне, хто і як будзе прадстаўляць, вызначаюць паслядоўнасць прадстаўлення заданняў і выбіраюць навучэнцаў, якія будуць задаваць пытанні ўдзельнікам іншых каманд.

Шосты этап. Падвядзенне вынікаў дзейнасці, прадметаў творчасці чатырох груп на кожнай станцыі, а таксама правільнасці адказаў на пытанні, падрыхтаваныя ўдзельнікамі каманд па сваёй тэме.

Такім чынам, прапанаваны варыянт рэалізацыі інтэрактыўнага метаду навучання «Чароўныя станцыі» на ўроках літаратурнага чытання ў II класе дазваляе абагульніць і сістэматызаваць пройдзены матэрыял; стварыць умовы для фарміравання маўленча-камунікатыўнай кампетэнцыі; атрымаць канкрэтныя практычныя вынікі навучання за кароткі перыяд часу. Акрамя таго яна стварае ўмовы для мыслення, аналізу, разважання, дзейнасці, прымянення атрыманых ведаў ў стандартных і нестандартных сітуацыях, развівае творчыя здольнасці навучэнцаў; фарміруе ў іх уменне працаваць у групе, прыносіць кожнаму з іх радасць адкрыцця, дасягненні пастаўленай мэты.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Антонова, Н. У. Літаратурнае чытанне : вучэб. дапаможнік для 2 кл. устаноў агульнай сярэдняй адукацыі з рус. мовай навучання : у 2 ч. / Н. У. Антонова, І. А. Буторына, Г. А. Галяш. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2021. – Ч. 1. – 136 с. : іл.
2. Интенсивное обучение: организация контроля знаний и умений обучающихся : практическое руководство / И. В. Шеститко [и др.] ; рец. В. В. Четет. – Светлая Роща : ИПК МЧС Респ. Беларусь, 2014. – 75 с.
3. Шилова, Е. С. Технология реализации интерактивного метода «Волшебные станции» на уроках русского языка в III классе / Е. С. Шилова // Пачатковае навучанне: сям’я, дзіцячы сад, школа. – 2020. – № 12. – С. 11–13.

УДК 378.046.4

РЕАЛИЗАЦИЯ УЧЕБНОЙ ПРОГРАММЫ СТАЖИРОВКИ СПЕЦИАЛИСТОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ФОРМАТЕ ОНЛАЙН

Т. В. Щедрина,

Белорусский государственный педагогический университет
имени Максима Танка, Республика Беларусь

Рассмотрены этапы реализации учебной программы стажировки специалистов дошкольного образования «Педагогическая песочница для познавательного развития детей дошкольного возраста» в формате онлайн.

Ключевые слова: познавательное развитие, дошкольное образование, стажировка, онлайн-формат.

The stages of the implementation of the training program for preschool education specialists “Pedagogical sandbox for the cognitive development of preschool children” in online format are considered.

Keywords: cognitive development, preschool education, internship, online format.

В последнее время приоритетными в организации дополнительного профессионального образования взрослых являются дистанционные формы обучения. С использованием различных